УДК 821.531-93'06(043.3)
DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.2.8

Могилко Ю. О.,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри корейської філології
Київського національного лінгвістичного університету

КОРЕЙСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА КОЛОНІАЛЬНОГО ПЕРІОДУ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ЧХВЕ НАМ СОНА)

Анотація. Статтю присвячено вивченню корейської дитячої літератури XX ст. У статті розглянуто основні дослідження і розробки у цій галузі. У сучасному літературознавстві доволі мало емпіричних досліджень, присвячених дитячій корейській літературі. Вперше здійснено комплексне системне вивчення творів корейської дитячої літератури XX ст. Пояснюється вплив політичної ідеології та літературних напрямів XX ст. Матеріалом дослідження стала корейська дитяча прозова література XX ст., зокрема твори основоположника корейської дитячої літератури – Чхве Нам Сона. На нашу думку, без ґрунтовного аналізу праць корейських дитячих письменників неможливо скласти повне та цілісне уявлення про національну специфіку корейської дитячої літератури XX ст. Зроблені й опубліковані перші в Україні переклади корейської дитячої літератури XX ст. українською мовою. Література будь-якої країни має свою власну національну специфіку. Однак у корейській літературі ця особливість пов'язана з розколом Кореї на Південну та Північну. Слід зазначити, що друга половина 1960–70-х рр. вважається періодом застою в південнокорейській літературі, що пов'язано з умовами військової диктатури в країні, тоді як 1980-ті характеризують як період ідеології, а 1990-ті – вже як період індивідуальної чуттєвості. Переломним моментом у розвитку літератури є друга половина 50-х рр. XX ст., коли на літературній арені з'являється когорта молодих письменників. Багато з них служили в арміях, брали участь у боях, і цей життєвий досвід став основою їхньої творчості.

Література, написана під час війни в Кореї, має специфічну «функцію» – підтримувати бойовий дух солдатів і цивільних. Щоб створити такий вплив на читачів, письменник намагається викликати ненависть до ворога.

Цей аналіз є основою для подальших досліджень у сфері корейської дитячої літератури XX ст. Стаття призначена для широкого кола читачів і тих, хто цікавиться літературою.

Ключові слова: корейська дитяча література, ідеологія, колоніальний період, Чхве Нам Сон, анексія Японією, Лі Гван Су.

Постановка проблеми. Сьогодні дитяча література є невід'ємною частиною повсякденного життя маленьких корейців. Стаття присвячена корейській дитячій літературі XX ст. До кінця XIX – початку XX ст. Корея перебувала в ізоляції. Вона відмовлялася вести з іншими країнами перемовини та категорично виступала проти будь-яких торгових відносин з іншими країнами. Корейський півострів завжди був ласим шматочком землі як для Китаю, так і для Японії. Ті ж, у свою чергу, пред'являли свої права на цю територію. XX ст. для Кореї можна вважати одним із найкривавіших періодів у її історії: російсько-японська війна, анексія Японією, корейська війна, розділення нації. Всі ці події вплинули на становлення корейської літератури, зокрема дитячої. До 50-х рр. XX ст. корейська дитяча література розвивалася приблизно однаково. Проте починаючи з 40-х р. відбуваються певні ідейні зміни в літературі Півночі. У 40–50-ті рр. відбувається значна міграція письменників із Півночі на Південь і навпаки.

1910 р. для корейців стає переламним моментом у їхній багатостраждальній історії – починається анексія Японією, яка стане головною кривавою подією для всього корейського народу; подією, що покаже усю байдужість світу до малої та невідомої країни.

У сучасному українському літературознавстві наявні лише дослідження з корейського фольклору. Спроба дослідити корейську дитячу літературу XX ст. робиться вперше.

Виклад основного матеріалу. На початок XX ст. припадає період найбільш активного розвитку Просвітницького руху в корейській літературі – його очолювали 최남선 /Чхве Нам Сон/ та 이관수 / Лі Гван Су /, і в ньому були представлені майже всі жанри. У цей період знову починає розвиватися історико-біографічний жанр, представлений головним чином життєписами легендарних героїв минулого. Образи героїв мали сприяти вихованню патріотизму та зміцнювати антиімперіалістичні настрої. Корейські письменники початку XX ст. пропагували ті самі ідеї, що і Просвітницький рух загалом.

Важливу роль у період колоніального правління відігравала національна періодика: «대한 매일 일보» /Техан меіль ільбо/, «황성 신문» /Хвансон шінмун/ та ін. Ці видання були, так би мовити, соціопатріотичним рупором і публікували статті видатних ідеологів. Періодичні видання часто закривали, конфісковували їхні тиражі. У 1940 р. патріотичні газети були заборонені, збереглися лише прояпонські видання.

Із поширенням у корейському суспільстві сучасних знань і уявлень про світ нові тенденції стали відчуватися й у сфері літератури. У корейській літературі першої половини XX ст. спостерігається формування буржуазного романтизму та реалізму. У творчості буржуазних письменників простежувався заклик викоренити феодальні звичаї та забобони минулого. У новому стилі писали 이관수 /Лі Гван Су/ (1892–1951 рр.), 김던은 /Кім Донин/ (1900–1951 рр.), 최남선 /Чхве Нам Сон/ (1890–1957 рр.) та ін. У їхній творчості відображені настрої багатьох представників корейської національної буржуазії, які боляче переживали втрату національної незалежності, але не вірили в можливість самостійного розвитку Кореї. Третину століття Чхве був найбільшим романістом країни, в кінці 30-х рр. вступив у явний політичний союз із колонізаторами, а в лютому 1945 р. закликав корейців сприяти перемогам Японії на фронтах. Саме таким письменникам

японці створювали всі умови для творчості та спокійного життя [1, с. 160–166].

Чхве Нам Сон (1890–1957) – відомий сучасний корейський історик, поет-новатор, провідний член Корейського руху за незалежність. Після навчання в Японії він повернувся до Кореї та став активним учасником руху Вітчизняного Просвітництва, який прагнув до модернізації Кореї. У 1908 р. під керівництвом Чхве Нам Сона з'являється перший щомісячний журнал для юнацтва «소년» («Юність»), який мав у доступній формі донести до молоді сучасні знання про світ. Чхве стає автором модернової поеми «Океан до молоді» (1908 р.), в якій він намагається провести нові, прогресивні ідеї в сучасну корейську поезію. З появою цієї поеми в корейській поезії починається процес переходу до *вільного вірша*, тобто із рядком будь-якої довжини та без цезурного членування. Чхве Нам Сон прагнув створити новий стиль літератури, який був би більш доступним для звичайних людей. Водночас він, пишаючись корейською класичною літературою, засновує Асоціацію Славетної літератури Кореї в 1910 р., заохочуючи простих людей читати класиків корейської літератури [3, с. 23–27].

Журнал «Юність» призначався для популяризації західних ідей про науку і техніку. Коли у 1910 р. Корея була анексована Японією, Чхве звертається до історичних витоків корейського народу, аби підтримати його у важкий час. Для своїх творів новеліст бере за основу традиційні жанри 찬가[1] (чханка) та 시조[2](сіджо) і створює новий стиль вільної форми вірша. У стилі 신체시[3](шінчхеші) був написаний його вірш «Від моря дітям» (해에게서소년에게) 1908 р. Ця розповідна форма дозволяла художнику поступово розкрити та поетично осмислити нову ідею, дати розгорнуті описи і т. д. Так, у листопаді 1908 р. в журналі «Юнацтво» з'явилася поема «Від моря дітям». Цей твір вимагав від художника великих зусиль і майстерності, щоб нове світорозуміння і нова поетична естетика стали органічним явищем національної культури [1, с. 160–166]. У ньому повною мірою реалізуються ідеї та художні прийоми романтичної поезії, якій були притаманні громадянський пафос, войовничий запал, пристрасна одержимість.

해에게서 소년에게 처얼썩, 처얼썩, 척, 쏴.....아. 때린다 부순다 무너 버린다. 태산 같은 높은 뫼, 집채 같은 바윗돌이나, 요것이 무어야, 요게 무어야. 나의 큰 힘 아느냐 모르느냐, 호통까지 하면서, 때린다 부순다 무너 버린다. 처얼썩, 처얼썩, 척, 튜르릉, 꽉. 처얼썩, 처얼썩, 척, 쏴.....아. 내게는 아무 것 두려움 없어, 육상에서, 아무런 힘과 권을 부리던 자라도, 내 앞에 와서는 꼼짝 못하고, 아무리 큰 물건도 내게는 행세하지 못하네. 내게는 내게는 나의 앞에는 처얼썩, 처얼썩, 척, 튜르릉, 꽉.	Від моря дітям Плескіт, плескіт, стогін. Ламає, трощить Величні високі гори, брили скель, Чи загрожує: «Що мені до вас! Про мою велику силу чули?». Ламає, трощить, з плескотом, з плескотом, з стогоном б'ється, з тріском. Плескіт, плескіт, стогін. Нічого не боюся, Люди, що володіють на землі силою і владою, переді мною завмирають. Ніщо протистояти не може мені, мені, плескоту, плескоту, стогону, тріску.
처얼썩, 처얼썩, 척, 쏴.....아. 조그만 산모를 의지하거나, 좁쌀 같은 작은 섬, 손뼉만한 땅을 가지고, 고 속에 있어서 영악한 체를, 부리면서, 나 혼자 거룩하다 하는 자, 이리 좀 오너라, 나를 보아라. 처얼썩, 처얼썩, 척, 튜르릉, 꽉. 처얼썩, 처얼썩, 척, 쏴.....아. 나의 짝 될 이는 하나 있도다. 크고 길고 넓게 뒤덮은 바 저 푸른 하늘. 저것은 우리와 틀림이 없어, 작은 시비, 작은 쌈, 온갖 모든 더러운 것 없도다. 조따위 세상에 조 사람처럼. 처얼썩, 처얼썩, 척, 튜르릉, 꽉. 처얼썩, 처얼썩, 척, 쏴.....아. 저 세상 저 사람 모두 미우나, 그 중에서 똑 하나 사랑하는 일이 있으니, 담 크고 순진한 소년배들이, 재롱처럼 귀엽게 나의 품에 와서 안김이로다. 오너라 소년배 입 맞춰 주마. 처얼썩, 처얼썩, 척, 튜르릉, 꽉. ***최남선***	Плескіт, плескіт, стогін. хто не схиляв переді мною голови досі? Виходьте! Перший імператор Піднебесної або, може бути, ти, Наполеон? Хто? Будь буде переможений! Виходьте, бийтеся зі мною! З плескотом, з плескотом, з стогоном, з тріском! Плескіт, плескіт, стогін. Підкоривши крихітний хол, Володіючи зернятком острівця або землі клаптиком, пишаєшся, Володарем всесвіту себе вважаєш. Виходь! Поглянь на мене! Плескіт, плескіт, стогін, тріск. Плескіт, плескіт, стогін. Зрівнятися зі мною може лише безкрайнє синє небо, яке розкинулося високо. подібно мені чисте, байдуже до людської суєти. і до мого плескоту, плескоту, стогону, тріску. Плескіт, плескіт, стогін. Людей ненавиджу, люблю лише дітей, щирих і відважних, граючи, біжать до мене в обійми. Біжіть швидше, діти, дозвольте розцілувати вас! З плескотом, плескотом, стогоном, тріском. Переклад Могилко Ю.О.

Запозичуючи з арсеналу романтиків нову лексику й образність, наповнивши твір живим диханням сучасності, Чхве Нам Сон розширює структуру твору, надавши розповіді епічного характеру. У ньому звучить той самий бунтівний дух морської стихії, що властивий романтичним поемам Байрона, наприклад, в останній частині «Паломництва Чайльд Гарольда». Остання строфа вірша Чхве Нам Сона «Від моря дітям» має такий зміст:

...Плескіт, плескіт, рев.
Ламає, трощить
Величні високі гори, брили скель,
Чи загрожує:
Що мені до вас! Про мою велику силу чули:
Ламає, трощить,
З плескотом, з плескотом, з ревемо б'ється, з тріском [2, с. 12–13].

Вірш складається із шести однаково організованих строф, а ті, у свою чергу, – із семи різноскладних рядків. Графічно ці рядки мають вигляд хвилястої лінії, у якій перший, третій і останній рядки порівняно довгі, а другий, четвертий і шостий рядки короткі. Короткі і довгі рядки чергуються. Початкові та завершальні рядки кожної строфи є звуконаслідуванням, що імітує звуки плескоту хвиль. Три порівняно короткі рядки в кожній строфі складаються з такої кількості складів: 3-3-5 і два довгі рядки, крім звуконаслідуваних, мають розмір 4-3-4-5. В епоху Чосон корейські поети, використовуючи традиційні символічні образи, писали трирядкові вірші «сіджо» і поеми без строфічного поділу «каса», в яких чергувалися три- та чотирискладові стопи.

[1] 찬가 – похвальна або урочиста пісня, яка вихваляє та прославляє кого-небудь або що-небудь.

[2] 시조– жанр корейської ліричної поезії, дослівно перекладається як «коротка пісня». Сіджо споріднений із японським хоку. Кожний рядок має 14–16 ієрогліфів, всього 44–46 у трьох рядках. У середині кожного рядка робиться пауза, тому при перекладі віршів сіджо часто використовуються шість рядків, а не три.

[3] 신체시 – вірші нового стилю, нового напряму.

Головне місце в національній специфіці корейської дитячої літератури посідає почуття патріотизму. Причину цього вбачаємо в політичній ситуації, в якій опинилася Корея у XX ст., коли відбувалося становлення національної дитячої літератури. Специфіку корейської дитячої літератури XX ст. визначає її інтерконтекстуальність і синтез фольклорних і літературних жанрів.

Література:

1. Могилко Ю.О. Особливості корейської дитячої літератури в період японської анексії Кореї (1910–1945 рр.). *Тексти доповідей міжнародної наукової конференції «Кореєзнавство в Україні: сучасність і перспективи»*. Київ, 2016. С. 160–166.
2. 100 년 후에도 읽고싶은 한국면작동시. 2005. P. 168.
3. 어린이 특집 (1923–1934).
4. 외국인을 위한 한국 현대문학 / 강호배, 2015.
5. 월북시인朴世永 행적밝혀, 《경향신문》, 1989.4.15.
6. 이지원 한국 근대 문화사상사 연구 혜안, 2007.
7. 임 화, 1908-1953. 임 화 문학 예술 전집 편찬 위원회 편. 2009.

Mogylko I. Korean children's literature of the colonial period (on the example of creativity of Choi Nam Son)

Summary. The article has been devoted to the description of the Korean children's literature of the colonial period on the example of creativity of Choi Nam Son. It represents basic information about scientific researches and developments in this area. Very little empirical research has been carried out to determine Korean children's literature. For the first time was carried out a comprehensive systematic study of the works of Korean children's literature of the twentieth century. The influence of political ideology and literary trends of the twentieth century is explained in this article. The material of the study was Korean children's prose of the twentieth century. In our opinion, without a thorough analysis of the works of Korean children's writers, it is impossible to make full and complete understanding of the national specifics of Korean children's literature of the twentieth century. There were made and published the first translations of Korean children's literature of the twentieth century in Ukrainian. In the literature of any country there is a national specificity. However, in Korean literature, this feature is associated with the split of Korea in South and North Korea. It should be noted that the second half of the 1960s–1970s is characterized as a period of stagnation in South Korean literature, which is connected with the conditions of military dictatorship in the country. The 1980s characterize as a period of ideology, and the 1990s already as a period of individual sensuality. A breakthrough moment in the development of literature is the second half of the 50's of the twentieth century, when a cohort of young writers appears on the literary arena. Many poets and writers were in active armies, participated in battles, and this own life experience becomes the basis of their creativity.

Literature written during the Korean War has a specific "function" that was to support the high combat spirit of soldiers and civilians. To create such an effect on readers, the writer tries to cause hatred to the enemy.

This is the foundation for further research into the development of the Korean children's books in the 20th century. The article is intended for a wide range of readers and those who are interested in literature.

Key words: Korean children's literature, ideology, colonial period, Choi Nam Son, annexation of Japan, Lee Gwang Su.